

TOPONÍMIA DELS POBLES VALENCIANS

VALL D'ALBA

LA PLANA ALTA

ACADEMIA
VALENCIANA
DE LLINGÜES

AJUNTAMENT DE
VALL D'ALBA

ACADÈMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA

SECCIÓ D'ONOMÀSTICA

COORDINACIÓ I GESTIÓ

Unitat de Recursos Tecnicolingüístics

TEXT

Pere Martínez i Barreda

RECURS

Clara Bernal Castillo

José Fabregat Radín

M. Ángeles Gallego Pitarch

Pere Martínez i Barreda

Joan F. Mateu i Bellés

Teresa Miguel Segarra

Mireia Roures Trilles

Maria Tena Dura

Joaquín Torner Mateu

M. Pilar Traver Pons

DISSENY

Vicent Almar

MAQUETACIÓ I GRAFISME

Guillermo Tomás Lull

© Acadèmia Valenciana de la Llengua

Col·lecció: Onomàstica

Sèrie: Toponímia dels Pobles Valencians
Val d'Alba, 28

Editat per: Publicacions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua
Av. de la Constitució, 284
46019 València
Tel.: 96 387 40 23
Adreça electrònica: avl@gva.es

Amb la col·laboració de l'Ajuntament de Vall d'Alba

Primera edició: 2001

Segona edició (corregida): 2010

ISBN: 978-84-482-5474-2

Depòsit legal: V-4825-2010

Impressió: gràfiques **vimar**

Av. de l'Indústria, 11 • 14.01101 (11) • Huelva • Espanya

www.avl.gva.es

VALL D'ALBA

El terme de Vall d'Alba limita al nord amb el de la Serra d'en Galceran, i al nord-est, amb el de Bell-lloc; amb Cabanes limita per l'est; amb Vilafamés, pel sud, i a l'oest, amb les Useres. Les fites principals d'estos límits són: el tossal de Beca (500 m) al nord, dins del terme de la Serra d'en Galceran; a l'oest, la rambla de la Viuda separa Vall d'Alba del terme de les Useres; al sud, el coll de Fenosa (309 m) és fita amb Vilafamés, i a l'est, el barranc del Metge fa de límit amb el terme de Bell-lloc. El mapa del terme, de 53 km² de superfície, dibuixa un rectangle creuat per una diagonal que, en sentit nord-est sud-oest, va des del Bustal Blanc (432 m), passant pel coll d'Alba (368 m), el pla de l'Albea i el tossal Roig (376 m), fins al coll de Fenosa. Esta línia deixa a l'oest el pla de la Barona (els Campassos), creuat per la carretera de Vilafamés a Albocàsser, i a l'est, la part nord-oest del pla de l'Arc. El nucli urbà està sobre la carretera que va des de la Pobla Tornesa fins a Albocàsser i que conflueix amb l'anterior a l'altura de la Pelejana.

L'economia tradicional de Vall d'Alba ha estat basada en l'agricultura i la ramaderia, activitats a les quals s'ha afegit durant els últims anys una incipient i activa industrialització que convertix el poble en una capçalera subcomarcal de l'àrea del pla de l'Arc. Paral·lelament a esta reactivació econòmica, la fisonomia urbana ha anat cobrant unes formes que transmeten la imatge d'una sensible millora en la qualitat de vida dels seus habitants, imatge que contrasta favorablement amb la descripció que en feia Sarthou Carreres l'any 1913: «... tiene 150 edificios habitados, en calles montuosas y desiguales...».

Després de conquerir el territori, Jaume I féu donació de la població al monestir de Benifassà, d'on passà, el 1264, a l'Orde dels Hospitalers, i d'este, al de Montesa, que tenia una comanda situada al castell i terme de Vilafamés. Formà part d'este últim terme fins al 1925, en què n'aconseguí la segregació.

Joan Coromines, impressionat per, segons ell, la blancor dels paratges d'esta vall, explica l'origen del topònim en el terme llatí ALBA, amb la qual cosa la Vall d'Alba significaria 'la vall blanca'. No hi podem presentar una discussió, però apuntem una possibilitat: podria ser l'origen del terme *Alba* el nom d'un propietari primerenc? Hem documentat nombroses vegades estes expressions: «...la bassa dalba...» (1522) i «...pou de Alba...» (1611). Hi ha en el terme altres topònims originats en els noms dels propietaris del lloc, com ara la Barona (viuda d'en Baró), la Pelejana (viuda d'en Pallejà o Pellejà), mas d'Alentao (hem documentat, el 1725, un Joseph Alentado, veí de les Useres i propietari en el terme de Vall d'Alba). Amb tot, ens agrada com ho diu Coromines: «Corrent pel terme el 1961 em restà en els ulls un record de blancor arreu, ací i allà amb reflex quasi enlluernador».

RELACIÓ DE TOPÒNIMS

ELEMENTS FÍSICS, PARTIDES I VIES DE COMUNICACIÓ

Orografia

Coll de Fenosa
Cova del Mas d'Herrero
el Bustal Blanc
Pla de l'Albea

Pla de l'Arc
Pla de la Barona
Tossal Roig

Hidrografia

Aljub de Macià
Aljub de Parra
Aljub del Barranc dels Canyars
Aljub del Ferrer
Aljub del Govern
Aljub del Mas del Regall
Barranc de Juncosa
Barranc de l'Estela
Barranc Fondo
el Povet
el Regall

Font de Beca
la Ramblella
la Senieta
Pou de Beca
Pou de Juncosa
Pou de l'Albea
Pou de la Rosa
Pou del Malvestit
Rambla de la Viuda
Rambla del Metge

Partides i paratges

Beca
Coll d'Alba
el Bornell
el Bustal Blanc

els Campassos
Juncosa
les Albees

Vies de comunicació

Camí d'Atzeneta
Camí de Beca
Camí de l'Hostalàs
Camí de les Albees
Camí de Vall d'Alba a Vilafamés
Camí del Mas de Toribio
Camí Real

Carretera d'Albocàsser
Carretera de Bell-lloc
Carretera de Cabanes
Carretera de Castelló
Carretera de la Barona
Carretera de les Useres
Senda dels Romans

Altres llocs d'interés

Arc de Cabanes
el Pou Ample
Cementeri
Ermita de Sant Antoni

Ermita de Sant Cristòfol
Ermita del Mas d'Alentao
Ermita del Mas de la Sena
Ermita del Mas de Picando

PRESENCIA HUMANA

Poblament

Caseta Blanca
Casetes de Bandola
el Pou de Beca
els Quatre Corral
Hostal de Marcelino
Hostal del Ros
l'Hostalàs
la Barona
la Bassa de la Teuleria
la Pelejana
la Pelejaneta
Mas d'Agonies
Mas d'Albalat
Mas d'Alejos
Mas d'Alentao
Mas d'Andreu
Mas d'en Bou
Mas d'en Fàcil
Mas d'Estaques
Mas d'Esteve
Mas d'Herrero
Mas de Baneta
Mas de Barceló
Mas de Barra-seques
Mas de Barratxí
Mas de Barrera
Mas de Belenguer

Mas de Belladona
Mas de Bernarda
Mas de Berruga
Mas de Bornell
Mas de Cabedo
Mas de Calces
Mas de Calixto
Mas de Campos
Mas de Capa
Mas de Càrio
Mas de Carlos
Mas de Caro
Mas de Carretera
Mas de Caruana
Mas de Castillo
Mas de Català
Mas de Cento la Vinya
Mas de Cepell
Mas de Cinto
Mas de Comare
Mas de Cotna
Mas de Coto
Mas de Cotorra
Mas de Cova
Mas de Crossanto
Mas de Cuc
Mas de Cutxivarxa

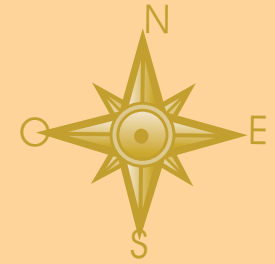
Mas de Felip
Mas de Fernandet
Mas de Figuet
Mas de Furó
Mas de Fuster
Mas de Granell
Mas de Gualet
Mas de Jenaro
Mas de Joaquim el Rull
Mas de Julián
Mas de Juncosa
Mas de l'Advocat
Mas de l'Albarder
Mas de l'Arc
Mas de l'Obrera
Mas de l'Ullastre
Mas de la Blaià
Mas de la Blanqueta
Mas de la Pastora
Mas de la Pelada
Mas de la Sena
Mas de la Xavala
Mas de Leandro Cotorra
Mas de Lluch
Mas de Lluna
Mas de Magín
Mas de Malenes
Mas de Mançanes
Mas de Mançano
Mas de Marcelino
Mas de Marruecos
Mas de Matissa
Mas de Matutano
Mas de Montserrat
Mas de Múrcia
Mas de Nàsio
Mas de Núria
Mas de Paco
Mas de Palanques
Mas de Panissares
Mas de Panissares (Juncosa)
Mas de Pantorrilla

Mas de Patarres
Mas de Patricio
Mas de Patxaues
Mas de Patxero
Mas de Pedaçó
Mas de Pelegrí
Mas de Pepi
Mas de Pepet
Mas de Peraire
Mas de Perecol
Mas de Picanda
Mas de Picando
Mas de Pílons
Mas de Pons
Mas de Porró
Mas de Primitiva
Mas de Raberetes
Mas de Rata
Mas de Rosa la Viuda
Mas de Roures
Mas de Rufino
Mas de Saturnino
Mas de Sebastiana
Mas de Seno
Mas de Silverio
Mas de Sixta
Mas de Solero
Mas de Tirana
Mas de Tonilla
Mas de Toret
Mas de Toribio
Mas de Totsol
Mas de Trilles
Mas de Victorieta
Mas de Xolito
Mas del Blau
Mas del Bodeguer
Mas del Bolangero
Mas del Botger
Mas del Botiguer
Mas del Bustal
Mas del Capellà

Mas del Castanyero
Mas del Clotero
Mas del Coixo Borina
Mas del Coixo Caragola
Mas del Curret
Mas del Curro
Mas del Flare
Mas del Gallino
Mas del Gallo
Mas del Gat
Mas del Llop
Mas del Llocener
Mas del Monte
Mas del Moreno
Mas del Mulato
Mas del Panxut
Mas del Peral
Mas del Pi
Mas del Pinet
Mas del Racó

Mas del Regall
Mas del Reino
Mas del Retor
Mas del Roig
Mas del Rosso
Mas del Sanco
Mas del Seco
Mas del Soldat
Mas del Soleret
Mas del Terrós
Mas del Teuler
Mas del Tio Navarret
Mas del Torrelló
Mas del Torrero
Mas del Ventero
Mas del Vilafranquí
Mas del Xaval
Mas del Xurro
Montalba
Vall d'Alba

Elements físics, partides i vies de comunicació

TERME DE LA SERRA D'EN GALCERAN

TERME DE BELL-LLOC

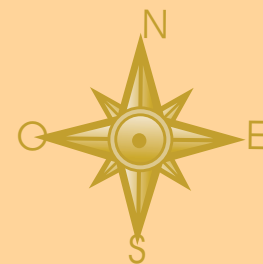
TERME DE LES USERES

TERME DE VILAFAMÉS

- Capital de municipi
- Nucli de població
- Carretera
- Rambla, barranc
- Camí
- Arc
- Muntanya
- Ermita
- Font
- Port de muntanya
- Parc, jardí
- Cementeri
- Obra hidràulica
- Toll, salt d'aigua
- Cova
- SERRA**
- Paratge
- Pla, altiplà
- Partida

Presència humana

TERME DE LA SERRA D'EN GALCERAN

TERME DE BELL-LLOC

TERME DE LES USERES

TERME DE CABANES

TERME DE VILAFAMÉS

- Capital de municipi
- Nucli de població
- Carretera
- Rambla, barranc
- Mas, casa, caseriu